

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Het lijdende Kind

'Sta op en neem tot u het Kindeke en Zijn moeder en vlied in Egypte'

Mattheüs 2:13

In deze tijd worden we weer gewezen op al datgene wat de Zoon des mensen gedaan heeft om zondaren te verlossen. Dat was niet gering. Het heeft Hem ontzaglijk veel gekost, tot zelfs Zijn leven. Hij heeft geleden in lichaam en ziel. Hij is bespot en bespuwd geworden. Hij is onrechtvaardig behandeld en zelfs onrechtvaardig veroordeeld. Hij is verraden door een van Zijn discipelen, verloochend door weer een ander en verlaten door allemaal. Niets is Hem bespaard gebleven. In alles wat mensen Hem aandeden, zag Hij ook heel scherp de vijandschap van de duivel en tenslotte is Hij ook nog door Zijn Vader verlaten in die verschrikkelijke bange uren van de duisternis. Ja, zwaar was de weg, bang was de strijd, hoog was de prijs.

Het is goed om van jaar tot jaar deze aspecten van het Evangelie van de Zaligmaker weer heel nadrukkelijk voor de aandacht geplaatst te krijgen. We zullen het immers nooit mogen vergeten tegen welke prijs de verlossing van Gods volk een feit is geworden. En we zullen nooit gering mogen denken over de oneindige liefde die Christus bij het volbrengen van de lijdensweg beheerste: liefde tot Zijn Vader en liefde tot Zijn volk.

We lopen alleen een gevaar. Dit gevaar namelijk dat we dat lijden van de Zaligmaker zien als iets dat alleen aan het einde van Zijn leven op Hem aankwam. En natuurlijk, aan het einde van Zijn leven werd het allemaal wel veel heviger en zwaarder. Maar het is terecht wat onze Catechismus belijdt, als daar gezegd wordt dat Christus "de ganse tijd van Zijn leven op aarde" geleden heeft. Inderdaad, er was in Zijn leven geen enkele dag of het was een dag van lijden. Op allerlei manieren en in allerlei vormen kwam dat lijden over Hem. Het begon al direct na Zijn komst in deze wereld.

Daar getuigt onder andere ook de tekst boven deze meditatie van. Deze tekst verwijst ons immers naar de opdracht

die van Godswegen door een van Zijn engelen gegeven werd aan Jozef, nog maar kort na de geboorte van de Heere Jezus. De opdracht om met Jezus en Diens moeder Maria naar Egypte te vluchten. Waarom? Omdat het leven van het pasgeboren Kind bedreigd wordt. Herodes, op dat moment koning in Judea, duldt geen rivalen naast zich en zodra hij gehoord had van de wijzen uit het oosten dat er een Koning geboren was, zag hij in die geboren Koning een bedreiging voor zijn eigen positie. Vandaar dat hij het besluit neemt om dit Kind te laten doden. Dat was niet zomaar een bevestiging van Herodes. Nee, het was hem dodelijke ernst! Dal zal gebeuren!

En daardoor hangt de doodsdreiging boven het hoofd van Jezus. God waakt echter over Diens leven. En in Zijn wakende zorg stuurt Hij een engel naar de aarde die zich tot Jozef moet wenden met de opdracht om te vluchten. Naar Egypte te vluchten.

Jozef moet wel hevig geschrokken zijn. Nog maar kort geleden waren de wijzen gekomen en die hadden aan het Kind grote eer bewezen. Nog is Jozef er van onder de indruk. Hun Kind blijkt inderdaad een gans bijzonder Kind te zijn. En hoort Jozef nu dat er anderen zijn die over Jezus heel anders oordelen en Hem zelfs uit de weg willen ruimen?

Maar Jozef heeft zijn verantwoordelijkheid gevoeld, en zonder uitstel te nemen heeft hij aan Maria verteld wat hem wedervaren is. Samen hebben ze toen haast gemaakt om de nodige dingen in gereedheid te brengen, en ze zijn gegaan, met het Kind. Naar een vreemd land, ja, ze zijn gegaan. Ze hebben eigen land en volk achter gelaten. En in dat vreemde land zullen ze eenzaam zijn. Zonder familie, zonder bekenden, zonder vrienden. Hoe lang ze daar zullen moeten blijven, heeft de engel er niet bij gezegd. Voor Jozef en Maria is het moeilijk geweest, smartelijk, vernederend. Voor Jezus was het nog moeilijker, nog smartelijker en nog vernederender. Hoe klein Hij in Zijn menselijke natuur ook was, in Zijn goddelijke natuur heeft Hij voluit beseft wat dit betekende. Zijn

bestaan is bedreigd. Hij is geboren op de aarde die het eigendom van Zijn Vader is, maar daar wordt Hem geen plaats gegund. Zijn leven is nog maar pas begonnen en nu al moet het worden weggenomen. De dood staat al klaar om Hem te vellen. En Hij moet vluchten. Hij wordt ontheemd. Hij heeft geen plekje meer waar Hij onbekommerd leven kan. Van het eerste begin af heeft Hij ondervonden dat het werk van de Borg zwaar werk is. Als Hij komt om de plaats van anderen in te nemen, dan moet Hij dit ook meemaken. Want zij, wier plaats Hij inneemt, zijn mensen die het zich door hun zonden waardig hebben gemaakt dat ze voortdurend op de vlucht zouden moeten zijn. Alle rechten hebben ze verloren. Direct na de val in zonde werd dat al zichtbaar. God verdreef de mens uit het paradijs. Daar mocht hij niet meer wonen. Hij moest vluchten, zwerven. En op zijn zwerftocht wordt zijn leven voortdurend door de dood bedreigd.

Hebben wij er al eens erg in gekregen dat we door onze zonden alles verbeurd hebben, dat we nergens meer recht op hebben en dat ons lot werkelijk in- en indroevig is? Wat moet er van ons terecht komen? Komt er nog wel wat van ons terecht? Als het van onszelf moet komen, gebeurt dat nooit. Maar nu het Evangelie ons spreekt van deze Zaligmaker, die als Kind al leed en zo bezig was de plaats van de Zijnen in te nemen en voor hem te voldoen, is er hoop.

Ja, voor allen die in Hem hun heil leren zoeken en vinden, is er redding. Door Hem komen verjaagden en ontheemden en zwervers thuis. God brengt ze thuis, allen die het leven buiten zichzelf hebben leren zoeken en daarmee tegelijkertijd bekennen dat zij midden in de dood liggen.

P. den Butter

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie van ds. P. den Butter opgenomen over Mattheüs 2:13 "Het lijdende Kind." Ds. M.C. Tanis schrijft over 2 Tim. 4:14 en 15 onder het opschrift "Wat een tekst", schrijft Ds. P. Roos verder over het huisbezoek. Ds. K. Hoefnagel schrijft in zijn vragenrubriek over de tijd van de eerste liefde. Van de hand van ds. J.M.J. Kieviet treft u een vervolgartikel aan over het Avondmaalsformulier. Ds. P. den Butter schrijft opnieuw over Rehabeam. We schrijven zelf een bijdrage over Florentius Costerus. Verder wat boekbesprekingen.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 22 januari verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 15 januari.

AvH

Van de administratie

Bij het verschijnen van het eerste nummer in het jaar 2009, willen wij allereerst al onze lezers, Gods onmisbare zegen voor het reeds begonnen nieuwe jaar toewensen.

Wij hopen, dat u Bewaar het Pand weer met genoegen zult lezen en dat het gezegend mag worden in uw persoonlijke geestelijk leven.

De abonnementsprijs voor het jaar 2009 is net als 2008 vastgesteld op € 10,00 per jaargang. Overbetalingen en giften worden echter zeer op prijs gesteld.

Zoals bekend liggen de werkelijke kosten vele malen hoger en wij zijn dan ook erg blij, met de vele abonnees, die naast het abonnementsgeld dit ook doen.

Wij willen op deze plaats al die abonnees, stichtingen en bedrijven hartelijk dank zeggen, die dat in het afgelopen jaar gedaan hebben. Wij hopen, dat u ons in dit jaar wederom zult willen helpen. De Stichting Bewaar het pand is erkend als een ANBI stichting wat inhoudt, dat uw gift in principe aftrekbaar is in de aangifte inkomstenbelasting.

In D.V. februari zal de acceptgiro voor het abonnementsgeld van het jaar 2009 weer aan u worden gestuurd. Abonnees die op elektronische wijze betalen, kunnen dit uiteraard op deze manier doen.

Een vriendelijk verzoek voor onze abonnees in Canada en Noord-Amerika. Wilt u ons liever geen cheques of contant geld sturen. De kosten voor het omwisselen hiervan zijn dermate hoog, dat er van de abonnementsprijs niets overblijft en dat wij bij moeten betalen. Voor deze abonnees is het contactadres nog steeds: de heer M. Sommer, 980 Sawmill Road, RR2 Ancaster L9G 3L1, Ontario Canada tel no. 9057654195. Aan hem kan het abonnementsgeld en evt. giften worden overgemaakt en kunnen adreswijzigingen worden doorgegeven. Degenen die verleden jaar een geschenk- of proefabonnement hebben gekregen voor een jaar en waarvan deze periode nog niet is verstreken, zijn uiteraard niet verplicht om nu al het abonnement te betalen. Uiteraard mag dit wel. Met hartelijke groet,

P.J. Boers

Ambtelijke praktijk

WAT EEN TEKST

Alexander de kopersmid, heeft mij veel kwaads betoond; de Heere vergelde hem naar zijn werken. Van welken wacht gij u ook, want hij heeft onze woorden zeer tegengestaan. 2 Tim. 4:14 en 15

Gaat Paulus in zijn mededeling niet te ver? Dit is een vraag die naar boven kan komen en gesteld kan worden. We dienen er aan te denken dat Paulus geschreven heeft geleid door de Heilige Geest. Het volgende mogen we ook niet voorbij zien. Liefde is niet haatdragend, maar wel eerlijk. Eerlijk op de man af. In de Bijbel komen we dit tegen. De Heere Jezus Die waarachtig mens was en geleefd heeft onder mensen geeft in Zijn prediking aan hoe onze levenshouding moet zijn. Bijzonder van voorgangers. Dagelijks ging de Heere Jezus om met de geestelijke leiders van Zijn dagen. Open en eerlijk sprak Hij hen aan. Hij hield niets verborgen. Nimmer nam Hij revanche. Wat hij ook tot hen zei of over hen zei, dat deed Hij niet om hen te treffen, maar om hen tot bezinning te brengen. Tot bekering en tevens geeft Hij aan dat hun houding een baken in zee is. Die gezindheid, die houding, zien we ook bij Paulus. Hij ging in het spoor van Zijn Zender, Zijn Meester. We kennen de censuur en het is bekend hoe de procedure dient te zijn. Bij onbekeerlijkheid, bij volharding in het kwaad, wordt

de naam openlijk genoemd. Het doel daarvan mag niet vergeten worden. De zondaar moet dit ook weten. Het lijkt dat censuur nu maar zelden wordt toegepast. Zou het niet nodig zijn? Wat een leerstellingen worden er immers verkondigd en welk een levenswijze kan er niet zijn. Of staat alles ter discussie? Als kerken moeten we de apostolische leerschool niet nalaten.

Alexander

Welk een getuigenis gaf Paulus van Alexander. Wie Alexander was, daar zijn de meningen over verdeeld. In het Nieuwe Testament komen we verschillenden met die naam tegen. In Rome moet een Alexander geweest zijn. Maar er pleit veel meer voor dat gedacht moet worden aan Alexander die woonde in Efeze. Timotheüs moet hem gekend hebben vanwege de uitoefening van zijn beroep. Hij was kopersmid. In de stad der smeden, zo werd Efeze genoemd. Alexander was een jood. Steeds heeft hij zich verzet tegen Paulus en godslasterlijke taal vermeed hij niet. De opstelling van Alexander is Timotheüs bekend. Zijn doen moet niet geringacht worden. Alexander heeft Paulus 'veel kwaads betoond.' (vs 14). Alexander was Paulus zeer vijandig gezind. Hij stelde alles in het werk om het werk van Paulus te doen mislukken. In een verkeerd daglicht werden zijn woorden gesteld. Alexander moet in Hymeneüs

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C,

2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting

Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 10,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.

Advertenties € 0,34 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

een handlanger gevonden hebben. In 1 Tim. 1:20 wordt hun houding getekend. Lasterend gingen ze te werk. Een aangrijpende werkelijkheid. Immers tegen laster staat men machteloos. Alexander is veranderd als een blad aan een boom. Eerst een medewerker in het Koninkrijk Gods en nu een tegenwerker. Paulus doorziet het satanische in Alexander en daarom zegt hij tegen Timotheüs: de Heere vergelde het hem naar zijn werken. Paulus denkt niet aan zichzelf maar aan de bewuste werking tegen het koninkrijk des Heeren. Paulus leeft bij de woorden van de Heere: wreekt uzelf niet, beminden, maar geeft de toorn plaats, want Mij komt de wraak toe, ik zal het vergelden, zegt de Heere. Rom. 12:19. Er is dus geen menselijke wraakzucht bij Paulus, maar de wetenschap naar het Woord van de Heere dat de Heere de gezindheid van Alexander niet ongestraft zal laten.

Let op

Met nadruk wordt Timotheüs gewaarschuwd. In vers 15 staat: van welken wacht gij u ook want hij heeft onze woorden zeer tegengestaan. Wees op de hoede voor hem. Hij is een wolf in schaapsklederen. Zijn invloed is groot. Timotheüs moet steeds wakker zijn. Waken en bidden opdat hij niet in verzoeking komt. Het is niet gering wat Alexander deed. Het was niet zomaar wat. Het was heel erg. Paulus zegt: hij heeft onze woorden zeer tegengestaan. In het door Paulus gebruikte Griekse woord zit het woord 'anti'. Er dwars tegenin gaan. De houding van Alexander is gelijk aan de houding van Farizeeën en Schriftgeleerden. Hun ergernis was uitgegroeid door de prediking van Jezus. De ergernis ging over in haat en leidde tot moord. De kruisdood, de algehele verwerping. Welk een vijandschap kan er in de kerk werken en groeien. De anti-houding van Alexander beperkte zich niet tot Paulus. Paulus spreekt van anderen. Hij heeft het over onze woorden. Gedacht moet worden aan Paulus en zijn medewerkers. Wie dat waren is onbekend. Zeker kan gedacht worden aan Lukas. Alexander was vergramd op de leer van de apostelen. Gods werk wordt altijd tegengestaan. Ook nu. De felheid zal er zijn tot op de jongste dag. Waarschijnlijk heeft Alexander zich tijdens een proces tegen Paulus bijzonder laten gelden. Met dictie moet hij lasterend gesproken hebben. Voor de rechtbank of daarbuiten.

Bekend

Nu had de houding van Alexander Paulus wel aangegrepen, maar het kwam op zich niet vreemd over. Hij had er al over geschreven aan Timotheüs: allen die

godzalig willen leven in Christus Jezus die zullen vervolgd worden (2 Tim. 3:1). De ware christenen die de navolging van Christus kennen, moeten rekenen op vijandschap. Er komt vijandschap van een kant waarvan men het niet had verwacht. Dan doet dit pijn. Ja, meer dan dat. Is het gebed tot de Heere, dan is de Heere nabij. Zijn nabijheid bewaart voor wraakzucht. Voor wraakgevoelens. Wat treft wordt neergelegd voor de Heere. Calvijn schrijft: Daar Paulus onder de leiding van de Heilige Geest hier het hemelse oordeel uitspreekt kan men daaruit opmaken hoe kostbaar voor God Zijn waarheid is, welker bestrijding Hij zo streng wreekt. Maar schrijft Calvijn opdat niemand door de apostel op verkeerde wijze na te volgen zo maar dergelijke verwensingen nazegge, moeten hier drie dingen in het oog gehouden worden.

Pastoraal woord

Laten we luisteren naar de pastor Calvijn. Hij schrijft in zijn verklaring: ten eerste dat wij niet persoonlijke beledigingen wrekend vervolgen opdat namelijk de liefde tot onszelf en het acht slaan op ons particulier belang (zoals gewoonlijk gebeurt) ons meeslepe. Vervolgens dat wij niet in onze verdediging van Gods eer enige meningen van onszelf bijmengen die altijd de rechte orde verstoren. Ten derde dat wij niet tegenover ieder zonder onderscheid ons overhaast door een oordeel laten meeslepen maar slechts tegenover de verworpenen die door hun eigen goddeloosheid verraden dat

zij zodanigen zijn opdat onze wensen overeenstemmen met het eigen oordeel van God. Anders is het te vrezen dat ons hetzelfde geantwoord wordt wat Christus ten antwoord heeft gegeven aan Zijn discipelen die zonder onderscheid tegen allen die hun niet genoeg ter wille waren een verwensing slingerden. Gij weet niet van welke geest gij zijt (Lukas 9:55). Echte pastorale woorden. Ook voor nu. Daarbij mag niet vergeten worden, dat Calvijn in de meervoudsvorm zijn raadgevingen heeft gegeven. Dus hij weet zichzelf erbij betrokken. Ook dat is Bijbels. Maar dat betekende niet dat er een algehele zwijgplicht is. Wanneer er afwijking of nalatigheid wordt geconstateerd, dient er gesproken te worden. Schrift en belijdenis dienen gehonoreerd te worden. De eer van de Heere en het heil van onze naaste dienen voorop te staan. Dat houdt ook in dat men zich niet aan elke predikant kan toevertrouwen. Het bevestigingsformulier is de toets. Een kerkelijk formulier, maar voluit naar de Schriften. Elke dienaar is daarop aanspreekbaar. Welk een taak heeft een predikant. Hij gaat om met zielen geschapen voor een eeuwigheid. Voluit Bijbels en confessioneel moet steeds het onderwijs zijn. Het gebed tot de Heere van het werk moet de voornaamste plaats in het leven hebben. Om recht en zuiver te zijn. Ook om bewaard te worden voor het alleen uitspreken van woorden zonder zaken, maar dat beide gepaard gaan. Met insluiting van zichzelf.

M.C. Tanis

Kerkelijk actueel

HUISBEZOEK (2)

In de vorige aflevering hebben we nagedacht over de huisbezoeker, over de ambtsdrager dus. Het ligt daarna in mijn bedoeling, om speciale aandacht te geven aan het arbeidsterrein en ook aan de eigenlijke praktijk van het huisbezoek. Zo kunt u het ook vinden op de schetsen die ik tijdens de vergadering in Meerkerk u heb aangereikt. Tussen haakjes: die vergadering heeft mij en meerderen erg aangesproken, omdat er een sterke onderlinge band voelbaar was. Dat is voor deze tijd een uitzonderlijk verschijnsel, waarvoor de Heere alle eer toekomt.

Ik kan mij voorstellen dat de welwillende beschouwer het arbeidsveld van de doorsnee kerkelijke gemeente als heel boeiend typeert. Maar het kan op een ander moment evengoed zo zijn, dat het aanzien van een gemeente meer het beeld van een grillig en woest bergland vertoont. In Gods Woord vinden die verschillende blik op de gemeente heel duidelijk terug.

Bij mijn komst in een nieuwe gemeente leek me de aanblik van de gemeentegids met al die namen een hartelijke uitnodiging om met al die mensen ken-

nis te maken; na enkele jaren waren er heel wat denkbeeldige aantekeningen geplaatst achter die namen, evenals dat het geval was voor de gemeente met mijn persoon. Zo gaat dat toch. Niettemin, het blijft boeiend en rijk om de verscheidenheid in een gemeente waar te nemen.

Ik wil met u de gemeente bezien vanuit tweeërlei oogpunt: er lopen allerlei menselijke onderscheidingen door de gemeente; er zijn ook allerlei geestelijke onderscheidingen op te merken aan de kudde Gods. Wat dat laatste betreft:

vanmorgen nog trof mij de indeling die Calvijn geeft van de mensheid: er zijn volken die de afgoden dienen, er zijn binnen de kerk naambelijders, daarna spreekt hij over de bewuste hypocrieten en tenslotte zijn er ook de wedergebo-
renen (III,XIV,1). Laat ik echter beginnen met allerlei menselijke en natuurlijke indelingen. Er zijn, zuiver letterlijk genomen, zieken en gezonden in allerlei variaties en soorten. Er zijn allereerst de zieken in de gewone zin van het woord. Deze groep neemt in het ambtelijke werk een forse ruimte in beslag. Veel tijd wordt aan het bezoeken en meeleven van hen geïnvesteerd. Vooral de voorgangers zijn er druk mee. Denk aan de meerdere ziekenhuizen, die vaak binnen het ressort van een kerkelijke gemeente vallen. Ook Gods Woord besteedt heel veel aandacht aan hen. Denk vooral aan de vele wonderen die de Heere verrichtte in de levens van de lijdende mens. Heb er verder oog voor dat lichamelijke moeiten de psalmdichters konden brengen tot een geestelijk besef van schuld en boete. Er is, ook in Gods Woord, een onlosmakelijk verband tussen ziel en lichaam.

De vraag van gebedsgenezing komt in dit verband aan de orde. Wij willen als kerken geen verwachtingen wekken die de Heere niet beantwoordt, maar we zullen toch niet ontkennen dat de Heere op het gebed wonderen doen kan. Meerdere zieken hebben dat ervaren als vrucht op het gebed van de gemeente. Zo lag eens een kind op sterven, waarvoor de voorbede werd gedaan. Na het amen van het gebed zei de predikant aan de gemeente: Dat kind sterft niet. Tijdens het gebed had hij dat kennelijke ervaren. Het kind bleef leven. Het vergt een apart onderwerp om hierover te spreken, maar ik merk wel op dat we meer oog zouden moeten hebben voor het gebed voor de zieken. Niet alleen de gemeente, ook de zieken zelf.

Psychisch lijden hakt er eveneens diep in, zeker wel in onze tijd, waarin er een toename te bespeuren valt van diverse ziekten van de geest. Er zijn mensen die te lijden hebben onder gevoelens van angst, daarnaast worstelen anderen met schuldgevoelens; depressieve gedachten kwelen niet alleen ouderen, ook jongeren hebben het er soms moeilijk mee; waanvoorstellingen doen zich eveneens voor als er sprake is van dwangmatige handelingen. Het kan belastend zijn als mensen soms met de ambtsdragers spreken over voornemens van zelfmoord. We spreken weer over iets anders, als we uitingen van hysterie waarnemen. Wat is waar en wat is verhuuld of onecht? Kunnen we ermee omgaan? Kan men dat van ons verwachten? Heeft de pastor hier een taak? Meestal zal men

zeggen dat wij, leken, ons hier niet mee kunnen bezighouden. Het is zeker waar dat grote onbekendheid eerder schaadt dan bevordert, als we erover spreken met de mensen. Maar zo komen we er toch niet van af. U loopt er immers tijdens een bezoek om de paar minuten opnieuw tegenaan. Het is onvoorstelbaar dat Gods Woord geen aandacht zou hebben voor deze kwalen. Ik verwijs weer naar de Heere Jezus. Geestelijke moeiten en zielsvragen vertonen een zekere samenhang. Met voorzichtigheid en wijsheid zouden we begrip kunnen tonen voor het bovenmatig zware lijden dat hier doorleden wordt. Al zouden we maar diepgaand mogen verwijzen naar het lijden van Christus in Gethsemane, waar Hij werd gekweld door helse angsten. Dat is troost en evangelie van het zuiverste water. Of lees en bespreek met hen de folterende strijd van Heman in psalm 88.

We zullen toch al steeds meer te maken krijgen met deze vorm van ziekte en zwakte. Waarbij dan ook komt, dat psychiaters en GGZ-mensen in onze dagen ook niet altijd de juiste uitwegen aanwijzen. Daar hoort u heel verschillend over spreken. Zoals dat trouwens ook, heel alarmerend, het geval is met veel artsen in ziekenhuizen. Hoeveel fouten worden er gemaakt! Het kan misschien overwogen worden om in gevallen van grote verlegenheid de predikant de nood onder de aandacht te brengen van hen die lijden aan deze aandoeningen. Hij heeft in zijn opleiding hiermee eerder kennis gemaakt. IK wil er klemmend voor pleiten om vanuit het pastoraat meer aandacht te geven aan het leiden van hen die innerlijk en psychisch in de knoop zitten. Waar ligt voor hen meer hulp dan in het genadewoord van de Heere? In ieder geval zou ik me willen verzetten tegen de mening, dat wij als ambtsdragers hier geen taak hebben vanwege de onbekendheid met het terrein. Van de gemeente mag medegevoel verwacht worden. Als een lid lijdt, lijden alle leden mee. Dat behoort tot het goede functioneren van een gemeenschap. Het is spijtig en jammer dat velen zich in zichzelf opsluiten vanwege een verkeerd omgaan van gemeenteleden met de klachten en de kwalen van de ander. Voelen de leden zich veilig met hun noden binnen de gemeente, ook als die kwalen soms naar buiten komen onder de mantel van boosheid en verdenking. In hoeverre heeft afwijkend gedrag te maken met innerlijke disharmonie?

Ik heb zelf het spreken over zonde en verantwoordelijkheid meermalen als een probleemveld ervaren. Soms is de geest te zwak om de ernst van zonde en gericht onder ogen te kunnen zien. Mensen kunnen ermee vastlopen. Maar

de verbanden zijn er wel en het kan juist ook weer heel bevrijdend werken als eigen verantwoordelijkheid wordt onderstreept. En ook dit dat er schuld en zonde schuil gaan onder psychische kwetsbaarheid. Zelfs kan de zonde wel als hoofdoorzaak sluimeren onder een verkrampte geest. Ik bedoel hiermee niet het verband aan te geven tussen ziekte en persoonlijke zonden. Dat is weer iets anders. Daar kunnen we vrijwel nimmer enige uitspraak over doen. Ik denk meer aan het dwalen in ongeloof en zelfbeklag bij hen die lijken onder te gaan in gevoelens van eenzaamheid en verlaten.

Op dit terrein trof ik heldere indelingen aan. Zoals deze: er is de lijdende, de twijfelende, de schuldige en de stervende mens. Of het pastorale werk kan zich aandienen als Heilung, Beratung, Lebenshilfe en Befreiung. Deze Duitse termen spreken voor zichzelf.

Ik vergeet natuurlijk niet te spreken over gehandicapten in allerlei variaties. Het is een bekend beeld in een gemeente en ze zijn er overal. Ik bedoel de leden met een verstandelijke handicap, die feilloos in een gemeente een grote plaats innemen. Dan blijkt dat er dus wel aanbod van meeleven is. Dat zal komen omdat gehandicapten niets te verwijten is. Dat is anders met de mensen met een psychische stoornis. Dan wordt al gauw een vraagteken achter betreffende personen geplaatst. Maar een kind met het syndroom van Down is volkomen echt en ongeunsteld; het is fijn dat er binnen een gemeente voor hen een grote plaats is. Zelfs kan het voorkomen dat in een kerkenraad mensen gevonden worden, die duidelijk deze handicap in gematigde vorm vertonen. Dat is dan hartverwarmend en verblijdend.

Een zaak die in deze tijd bijzonder aandacht verdient, is de huwelijksnood, die soms als bekend en soms als volkomen onbekend doorschemert in een gesprek. Als gehuwden over elkaar spreken als over "zij" en "hij", dan kan dat best wijzen op een onderlinge afstand. En hier en daar komen de uitingen van verwijdering en vervreemding nog wel sterker naar voren. Crisisbijstand komt meestal te laat, omdat de eigenlijke noden vaak verhuuld worden (hetgeen te verstaan is). Wel jammer, dat men er te laat mee naar buiten treedt, als de uitslaande brand zich al niet meer laat bedwingen. Dit heeft direct te maken met de moderne media, die in onze gezinnen rijkelijk meedoen. U spreekt een uurtje met de mensen, maar vergeet niet dat de presentators van nieuws en programma's (ook van de EO), voortdurend in contact staan met de mensen. Wat kunnen we daartegen doen? Op z'n minst kunt

u wel vragen hoe men omgaat met muziek en beeld en welke rol de TV en de computer spelen in het gezin. Het gaat toch steeds duidelijker worden dat de rol van de media als overweldigend en verpletterend over de mensen heengaat. Het grote verval van de kerk in deze tijd zal voor een niet gering deel mede te zoeken zijn in de mensen van het nieuws en de moderne journalist, aan wier voeten de massa van onze tijd zich gretig neervlijt. Wat moet die dominee eigenlijk met zijn zware kost temidden van alle luchtigheid op de buis. Tijdens het huisbezoek mag de keus van Jozua breed aan de orde komen: Ik en mijn huis, maar ook: ik en mijn buis, of: ik en mijn muis. Zou het kunnen zijn dat het huisbezoek slechts wat dweilen met de kraan open is? En wat kan de zondagse preek hier nog uitrichten? Nee, die preek op zich en dat bezoek alleen doen het niet, maar we weten wel zeker dat de Heere grote dingen kan doen. En dan kan een enkel woord veel betekenen. In verband met de huwelijksnood verdient het steeds meer dringende aanbeveling om een huwelijks catechese te starten. Ik heb dat zelf nooit gedaan,

Vragenrubriek

De eerste liefde

Een vraag ontvangen, die als volgt luidt: "De tijd van de eerste liefde, is dat de tijd als de ziel ziet dat ze God mist en Hem gaat zoeken, of is dat de tijd nadat Christus geopenbaard is aan de ziel?"

De uitdrukking 'de eerste liefde' is van de Heere Jezus Zelf, al gebruikt Hij dat woord slechts eenmaal, namelijk in Openbaring 2:4, waar we lezen: "'Maar Ik heb tegen u, dat gij uw eerste liefde hebt verlaten'".

In de gemeente van Efeze is verslapping en verachtering te bespeuren. De schuld daarvan ligt bij de gemeente zelf; vandaar Jezus' vermaning: gij hebt verlaten! Het liefdevuur dreigde te doven. Wat is de begintijd van de gemeente aldaar toch een heerlijke en onvergetelijke tijd geweest: de kennisname van een boodschap, zo heerlijk en rijk, een boodschap van genade in en om het werk van een volkomen Zaligmaker, Jezus Christus. Hoe rijk was de kracht van het geloof, dat in hun harten werd gewerkt door de kracht van de Heilige Geest. Tevoren waren zij dood in de zonden en in de misdaden. Tevoren leefden zij zonder God en slechts voor het hier en nu! Zie maar wat Paulus ervan schrijft in Efeze 2 bijvoorbeeld. Het was een tijd waarin de schatten van het evangeliewoord van Jezus Christus en Dien gekruisigd openingen en heilgeheimen werden bekend

maar het lijkt me toch een zaak van toenemend belang. Juist ook omdat pasgehuwden er voor open staan en om leiding vragen; en ook om er dan nog geen sprake is van vastgelopen verhoudingen. Ouderlingen zouden hier ook taken kunnen overnemen van de predikant.

Hier is meer te noemen. Ik denk aan de moeders van de gezinnen, die daar een dagtaak aan hebben; aan de vaders, die te maken hebben met problemen op het werkveld. Of de jeugd, die een school bezoeken en daar tegen muren aanlopen.

Is het terrein niet veelzijdig en breed? Vindt u het alleen maar bezwaarlijk en moeilijk? Met Gods hulp kan het ook verrijkend zijn om met de mens in zijn onderscheiden gestalten om te gaan, vanuit het Woord van God. De Heere spreekt ervan: het verlorene zal ik zoeken, het weggedrevene zal Ik wederbrengen, het gebrokene zal Ik helen en het kranke zal Ik sterken. Daarom mogen we dan bescheiden gestalte aan geven.

P. Roos

gemaakt. De liefde Gods was in het hart uitgestort en resulteerde in een ware wederliefde tot God en de naaste. Hoor Paulus eens jubelen in Efeze 1: "Die ons te voren verordineerd heeft tot aanname tot kinderen, door Jezus Christus, in Zichzelf, naar het welbehagen van Zijn wil. Tot prijs der heerlijkheid Zijner genade, door welke Hij ons begenadigd heeft in de Geliefde; in Welke wij hebben de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving der misdaden, naar de rijkdom Zijner genade".

Zo was het en zo lag het en zo werd het beleefd. Nooit te voren hadden ze echte vreugde gekend. Nu kenden ze het geheim van vrede met God, hen in het Evangelie gepredikt en door Gods Geest toegepast in het hart!

Dit nu zijn de tijden der eerste liefde. Er is niets van een missen van God, maar slechts het hebben van God. Er is geen strijd en geen vijand te bespeuren. De ziel wandelt zo de hemel in; de binnenkamer is menigmaal bezet; je plaats onder Gods Woord nooit leeg. De psalmen die je zingt komen rechtstreeks uit het hart en je drinkt het Woord van de Heere met volle teugen in.

Wat oudere en rijpere kinderen van God moeten erop toezien dit vreugdevuur op geen enkele wijze te doven. Laten ze hun wijsheden, zoals: het moet eerst maar eens overwinteren, en: we spreken je nog wel nader, voor zich houden.

Geslachten gaan, geslachten komen...

Hebt u ook geluisterd? Op eerste kerstdag om één uur 's middags? Via de radio? Of misschien wel via de PC geluisterd en gekeken? Nee, een televisie hebben we niet in huis, wij van Bewaar het Pand. U niet en ik niet. Maar zo'n aansluiting via de PC waardoor je een uitzending als deze kunt zien, is wel zo handig. Ja, ook mijn vrouw en ik hebben gekeken en geluisterd. We werden immers toegesproken door onze koningin. En zou je daar niet even voor gaan zitten?! Ze had best wat te zeggen, onze vorstin, vond u ook niet? Ze sprak over de verhouding van ouderen en jongeren en over de beproevingen die een mens meemaken kan en die vormend werken. Opvallend en verheugend was haar belijdenis van kerst als het feest van Gods liefde in de gave van Zijn Zoon. Daarmee leek onze vorstin te verwijzen naar Joh. 3: 16. En nog een Schriftplaats volgde: de berijming van het begin van Psalm 90. Weliswaar in een erg vrije variant: "generaties gaan, generaties komen..." Daarmee sloot de koningin kennelijk zichzelf in. Ze is ook al 70 jaar geweest. Ik kan haar geboortedatum altijd goed onthouden, want die is precies gelijk aan die van mijn geachte mede-columnist.

Letterlijk zei de koningin: "Generaties gaan, generaties komen. Maar in Gods liefde blijven wij allen opgenomen." Het gaat me nu niet om de verwoording van die laatste zin, waarin – ik geef het toe – iets van een soort universalisme lijkt door te schemeren. De berijming uit 1968 zingt het iets anders: "Geslachten gaan, geslachten zullen komen. Wij zijn in Uw ontferming opgenomen." Een vrije dichterlijke weergave van Mozes' woorden: "Heere, Gij zijt ons geweest een Toevlucht van geslacht tot geslacht." Ik zou deze column, geschreven op de grens van 2008 en 2009, willen toespitsen op de vraag of u en ik het, uit genade, kunnen meebelijden. De geslachten gaan en komen – inderdaad. Rond oud en nieuw staan we er weer even bij stil. Ooit vertelde een oude Rotterdamse man me dat hij nog wist dat in vrijwel iedere straat op de rechteroever kinderen van God woonden. Ze waren aan te wijzen. "We konden bij hen terecht, dominee... Maar waar moet ik nu heen?" De vraag is echter een andere: "Hooft het komende geslacht uit mijn mond de werken des HEEREN?" Een goede vraag bij het begin van het nieuwe jaar, lijkt me.

J.M.J. Kieviet

Natuurlijk is er ook veel namaak. Dat weet ik ook wel. Als mensen *blijven* jubelen, is er iets mis. Ook al moeten we ook dan ervoor oppassen te oordelen en te veroordelen. Dat recht komt alleen God toe. Laten we blijde zijn met de blijden en er geen domper opzetten. Ik denk aan die weduwe, die wonderlijk gesterkt werd door de Heere. Toen mensen haar kwamen condoleren met het verlies van haar man, sprak ze menigeen aan dat de Heere toch zo goed voor haar was! Waarop iemand meende te moeten antwoorden: Wacht maar, het ergste komt nog. Dat is niet blijde zijn met de blijden. Dat is een kras zetten door Gods werk, zoals Judas en de anderen dat deden toen Maria in ware liefde tot haar Heiland, de nardusfles volledig over de Heere uitgoot.

Maar ik denk nog weleens terug aan die dagen dat ik vol was en niet twijfelde aan het feit of ik wel Gods kind was. Soms met verlangen:

'k Heb U voorwaar in 't heiligdom Voorheen beschouwd met vrolijk ogen. Hoe zag ik daar Uw alvermogen, Hoe blonk Uw Godd'lijk eer alom! Ja soms ook met verdriet: op grond van wat ik nu allemaal ondervind. Dan denk ik: het is vast een fata morgana geweest, inbeelding, gevoel, bedrog. Maar dat even terzijde. Gods kind zal op de een of andere wijze het woordje genade leren spellen en ondervinden dat hij er steeds buiten vallen moet en niemand overhouden dan Christus en Zijn gerechtigheid.

De eerste liefde is dus niet een missen van God. Wie God mist, weet Wie en wat hij mist. Het is een hebben van God. Het hebben van een God Die nog naar je om wilde zien; soms na lange en bange strijd, soms zo ongedacht en onverwacht.

Door verachtering in de genade raak ik voor mijn waarneming en gevoel alles kwijt. Maar ik kan het daar op den duur niet meer in uithouden. Davids levenssappen werden veranderd in zomerdroogten. En als schuld dan weer schuld wordt en ik met hem in het stof voor God kom, klinkt ook de bede:

Ai, geef mij weer (terug) gewenste zielevreugd, Laat uit Uw mond mij stof tot blijdschap horen.

Zo wordt opnieuw 't verbrijzeld hart verheugd,

En in mijn geest de ware rust herboren. En als dan de Heere mijn arme ziel vertroost, door Woord en Geest, dan is alles weer goed. Ik proef weer wat ik proefde in die dagen toen ik mocht zingen van Gods genade. Maar het is wel verdiept. Er is groei gekomen in de kennis van Gods genade in Christus.

Zo leren we ook in ons leven de droef-

heid naar God, dat diepe heimwee naar de Heere, Die we kwijt zijn. We wandelen in duisternis. En ons hart schreit naar een God, van Wie we toch iets hebben geproefd. Ik denk aan die jonge vrouw, die een eenzame strijd voerde tegen een machtige vijand, die haar jonge leven sloopte. Nadat ze de boodschap had gehad dat ze ongeneeslijk ziek was, zocht ik haar op in een ziekenhuis in Hamilton. Maar wat was zij goed en blij gestemd! Ik wist niet wat me overkwam. Maar wat was ik blij voor haar. Haar blijdschap bestond daarin dat zij geloven mocht dat de Heere goed was, en nog wel goed voor haar! En dan heb je zo'n boodschap ontvangen, als moeder van 3 jonge kindertjes! Ze heeft zulke goede dagen gehad! Ze kon sterven! Het was een feest om bij haar te komen.

Een tweetal maanden daarna moest ik op verzoek van haar man langs komen. Ze was inmiddels thuisgekomen. O, wat had ze het benauwd, niet lichamelijk, maar geestelijk. En het ergste was dat ze niet wist wat ze scheelde. Ben je bang om te sterven, zo vroeg ik haar. Maar dat was het niet. Heb je meer pijn? Ook niet. Zit je met je lieve kinderen? Dat was de oorzaak ook niet. Ik heb met haar gebeden en kwam enige uren later weer terug. Nooit heb ik zoveel droefheid gezien op zo'n jong gezicht. Ik denk er nog vaak aan. Wat scheelt er toch aan? Het was bed in, bed uit. Een stil gebed rees op vanuit mijn hart: Heere, help me toch. En toen liet de Heere het mij zien. Het was een droefheid naar God, die

haar bezette. Ze was God kwijt. En ze voelde nog zoveel zonde in haar. Toen moest ze sterven en ze kon niet meer sterven.

Maar ach, dat zoete ben ik kwijt, 't is nu voor mij een wintertijd.

Mijn hart is koud en is bevroren, Ik heb dat liefdevuur verloren.

Mijn zondig hart, die oude mens, Komt tegen wil en tegen wens

Mijn hart van Jezus weg te voeren, En brengt mijn ziel in veel beroeren.

Ik dacht niet dat mijn tere ziel, Zoveel van 't aardse overhiel.

Bewaar mij toch, getrouwe Herder, Dat ik niet van U dwaal, al verder.

Mijn ziele kleeft u achteraan, Al zijt Gij van mij weggegaan.

Al brand ik niet, ik rook van binnen, Och, kon ik U opnieuw beminnen!

Gerustgesteld kon ik naar huis; want als God het is die de oorzaak is van je droefheid en gemis, zal Hij zeker komen en niet achterblijven! Zo is het ook gebeurd. En toen ik haar vlak voor haar heengaan van deze aarde weer bezocht, was het vrede. De vrede met God. Nu mag, daarboven, die eerste liefde er weer zijn. En blijven. Wij hebben Hem lief, zingen zij, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad. Om Christus' wille, Die de liefde van Zijn Vader aan het kruishout missen moest, en in een onpeilbare droefheid en verlatenheid terecht kwam. O dierbare Christus toch!

K. Hoefnagel

Bijbelstudie

REHABEAM - 4

1 Koningen 12:21-24;

2 Kronieken 11:1-4

Als een vluchteling is Rehabeam in Jeruzalem aangekomen, nog helemaal van streek door de gebeurtenissen in Sichem. Intussen is duidelijk dat het rijk waarover hij zal regeren een stuk kleiner is geworden dan het was. Door zijn eigenmachtig optreden, gevoegd bij de zondige houding van de tien stammen, is aan Davids rijk een einde gekomen. Zal Rehabeam zich bij deze feiten neerleggen? Zal hij zich schikken in zijn lot? Nee, dat zal hij niet doen. Het wordt er in de Bijbel niet bij verteld, maar ik acht het niet onmogelijk dat met name de jongere adviseurs, die hem hadden aangeraden niet naar het volk te luisteren, nu ook weer invloed op hem hebben uitgeoefend. 'Dat laat u toch niet op u zitten? Geef ze een afstraffing. Laat weten wie hier regeert!' En Rehabeam mobiliseert een leger. Zowel uit Juda als uit

Benjamin komen ze op. In grote getale. Blijkbaar is ook onder deze twee stammen de verontwaardiging groot. Het zal er dus op losgaan. Een broedertwist, een broederoorlog lijkt onvermijdelijk. Rehabeam gaat met geweld proberen de tien afvallige stammen in het gareel terug te brengen. Zal het lukken? Is dit de weg?

Gods Woord door Semaja

Dan grijpt God in. Hij stuurt een van Zijn knechten. Semaja heet hij. Als een man Gods wordt hij aangeduid. Meer dan wat hier van hem gezegd wordt weten we niet van hem. Maar als hij hier tot Rehabeam komt, komt hij wel met het Woord van God. En dat Woord van de Heere luidt dat Rehabeam zijn leger moet ontbinden en dat de soldaten naar hun huizen moeten terugkeren. God verbiedt Rehabeam zijn plannen uit te voeren. Geen burgeroorlog! Waarom niet? Dat zegt de profeet erbij. God zegt dat de scheuring door Hem gewild is. 'Deze zaak is van Mij geschied'.

Ja, dat zegt Semaja hier onomwonden. We wisten dat al, omdat de bijbelschrijver al eerder had verteld, dat Gods hand in de scheuring van het rijk was. Onder verwijzing naar wat we lezen in 1 Kon. 11 is dat toen duidelijk gemaakt. Toen we dat een vorige keer lazen zijn we er niet verder op ingegaan. Nu zullen we dat wel doen. Dat is ook wel nodig, want bij het lezen van zulke dingen zijn we geneigd toch even de wenkbrauwen te fronsen en de vraag te stellen: Hoe moeten we dat dan zien?

Een aantal jaren geleden vond die ontmoeting plaats tussen de profeet Ahia en de toen nog betrekkelijk jonge Jerobeam. Ahia had een nieuwe mantel aan. Toen ze elkaar ontmoetten deed Ahia iets uiterst merkwaardigs. Hij trok die nieuwe mantel uit en scheurde hem in twaalf stukken, waarna hij tegen Jerobeam zei, dat die tien van de twaalf stukken mocht oprapen omdat die voor hem waren. Daarna maakte Ahia duidelijk wat deze symbolische handeling wilde zeggen. Hij sprak Gods Woord en dat Woord hield de belofte in, dat God aan deze Jerobeam tien van de twaalf stammen van Israël zou geven. Tien stammen zouden dus van Davids huis worden afgescheurd. Waarom?

De reden die de Heere voor deze ingrijpende daad had liet Ahia ook aan Jerobeam weten. Het was om de zonden van Salomo, met name de zonde van afgoderij. Salomo had niet alleen vele vrouwen, maar hij had die vrouwen ook nog toegestaan hun eigen goden te blijven vereren. Hij was zelfs zo ver gegaan dat hij zelf, samen met die vrouwen de afgoden ging dienen. De zonde tegen het eerste gebod van Gods wet dus. Afgoderij. Naast of in de plaats van de Heere iets anders hebben waarop hij zijn vertrouwen stelde. Een grove krenking van de eer des Heeren. En een gruwelijk kwaad in Zijn ogen.

Dat zit dus achter de gebeurtenissen in Sichem. Zeker, daar was de verantwoordelijkheid van mensen, die aansprakelijk blijven voor hun daden. Maar daar was ook de openbaring van de soevereiniteit van de Heere. Dat laat Semaja hier in naam van de Heere weten. En daarom wil God ook per se niet dat Rehabeam met geweld zal trachten het volk weer te verenigen.

Soevereiniteit en verantwoordelijkheid

Hier dringen zich vragen aan ons op. Hoe zit dit? Enerzijds dragen mensen verantwoordelijkheid. Anderzijds zegt God: Ik heb het zo gewild. Lopen we daar niet mee vast?

Waar we in de eerste plaats op zullen moeten letten is dat de Heere in de door Hem gewilde scheuring van het rijk een oordeel voltrekt. De zonden van Salomo

waren uitermate ernstig. Afgoderij be- gaan op het erf van het verbond is een vreselijk kwaad. De dienst des Heeren wordt verdrongen en een andere gods- dienst komt er voor in de plaats. De Heere wordt afgedankt. Het leven wordt aan Hem onttrokken. Dat moet wel uiterst grievend voor Hem zijn. Daarom is dit zeker een kwaad dat roept om straf. God moet dan wel ingrijpen. En dat om twee redenen.

De eerste is de rechtvaardigheid en de heiligheid van de Heere. Hij kan het kwaad niet gedogen. Hij moet de zonde wel bezoeken en straffen. Dat eist Zijn heiligheid. En ook Zijn rechtvaardigheid. Daarom zal geen zondaar het gericht van God kunnen ontkomen. Ook al heet die zondaar Salomo. Of, nog mooier: Jeldidja (2 Sam. 12:25). God zal Zichzelf altijd ten volle serieus nemen. En dus ook Zijn wetten. En Zijn recht.

Soms betekent dit dat de Heere de mens overgeeft aan de dwaasheid van zijn eigen keus. Anders gezegd: De Heere legt de zondaar dan geen rem meer op, maar laat hem voortgaan op de weg die hij ingeslagen is en die hem naar het verderf voert. Dan bewerkt die mens dus in feite zijn eigen ondergang. Zo ging het immers in Sichem. Rehabeam holde als een blind paard voort en werd nergens meer door afgeremd, zelfs niet door het pragmatische advies van de senioren. Maar als het zo gaat is die remmeloosheid ook een vorm van Gods straf.

Er is echter nog een reden waarom de Heere in dit geval zo handelde. Niet alleen vanwege Zijn rechtvaardigheid en heiligheid deed Hij zo. Ook omdat Hij genadig is. De Heere had aan Israël Zijn beloften gedaan. Hij had hen Zijn heil toegezegd. Moeten die beloften nu door de zonden van mensen teniet gedaan worden? Komt er dan straks van Gods heilsplan niets terecht? Nee, dat kan zo niet zijn. Dat zal God niet laten gebeuren. En om Zijn beloften veilig te stellen greep God toen in. En dat ingrijpen van de Heere is ook een vorm van genadebetoon. Zo kan er nog een volk overblijven, waarin de vreze des Heeren bewaard blijft. Ook dat heeft God op het oog, als Hij besluit dat het rijk gescheurd zal worden en dat besluit ook uitvoert.

Maar werkt de Heere dan dwars door de zonden van mensen heen? Jazeker doet Hij dat. Er gebeurt immers niets dat buiten Hem omgaat. De profeet Amos stelt terecht de vraag: Zal er een kwaad in de stad zijn dat de Heere niet doet? (Amos 3:6). We lezen ook, dat Gods weg soms in de stormwind is (Nah. 1:3), of in de zee en dat Zijn voetstappen niet bekend worden (Ps. 77:20). Evenwel is God dan nog niet verantwoordelijk voor de zonden die mensen begaan. Dat denkt

u toch zeker niet? Rehabeam en alle anderen blijven verantwoordelijk voor hun daden en God is door hun zondige daden niet besmet. Heus, God krijgt nooit 'vuile handen', zoals mensen die geregeld wel krijgen.

Hoe kunnen die twee zaken - Gods soevereiniteit en onze verantwoordelijkheid - nu tegelijkertijd waar zijn? Moeten wij dat verklaren? Is dat onze roeping? Onze roeping is dat we God God laten zijn. In Hem is het onrecht nooit gevonden (Ps. 92:16). Laat u niet misleiden door uw kortzichtigheid. Denk eens aan de geschiedenis van Jozef.

Zijn broers hebben ingezien dat ze totaal verkeerd gehandeld hebben toen ze Jozef als slaaf verkochten en lieten wegvoeren naar Egypte. Ze komen bij Jozef om dat nog eens heel nadrukkelijk aan hem te belijden. Hoe reageert Jozef dan? Hij brengt hun verantwoordelijkheid en Gods soeverein bestuur met elkaar in verband als hij zegt: 'Gijlieden wel, gij hebt kwaad tegen mij gedacht; doch God heeft dat ten goede gedacht; opdat Hij deed, gelijk het te dezen dage is, om een groot volk in het leven te behouden' (Gen. 50:20).

Of neem wat we lezen in Hand. 4. Tegen de jonge gemeente in Jeruzalem is vervolging uitgebroken. Allerlei krachten spannen samen om Gods werk daar teniet te doen. En dan gaat die gemeente bidden. Ze spreken het voor de Heere uit, dat Herodes samen met Pontius Pilatus en de heidenen en de volken Israëls samenvergaderd zijn tegen Gods Zoon Jezus 'om te doen al wat Uw hand en Uw raad te voren bepaald had dat geschieden zou' (vs. 28). Wat de vijanden uitvoerden en waarvoor ze verantwoordelijk zijn, was niet anders dan de uitvoering van Gods raad.... Hoe kan dat? Vraag dat niet. Aanbid God. Bewonder Hem die zo groot is, dat Hij nooit medeplichtig wordt aan de zondige daden der mensen. Hij blijft altijd heilig en rechtvaardig.

Vrucht op de prediking

Laten we ook nog even letten op de prediking van de ons verder onbekende Semaja. Hij bracht een prediking waarvan hij van te voren kon vermoeden dat die op grote weerstand zou stuiten zowel bij de koning als bij het leger. Als nationalisme en patriottisme een volk in hun greep hebben, moet niemand daar tegenin gaan. Maar Semaja kon niet anders doen dan hij deed. Hij moest zeggen, namens de Heere, dat Hij geen broedertwist wilde. En zo deed hij, getrouw en gewillig, ondanks alle eventuele risico's. Met welk resultaat? Rehabeam luistert en gehoorzaamt. Het leger wordt gedemobiliseerd en er is van bloedvergieten geen sprake. Is dat geen

grote zegen en dat op één enkele preek? Terwijl er zoveel preken worden gehouden die ogenschijnlijk helemaal geen uitwerking hebben!

Vanwaar die zegen? Natuurlijk, de zegen komt van God. Hij past het Woord toe aan de harten. Hij maakt mensen gehoorzaam. Hij doet voor Zijn wil buigen. Hier is iets van het onwederstandelijke werk van de Heilige Geest. Dat staat voorop. Maar zou het ook nog van invloed zijn dat deze boodschap door Semaja gebracht werd in de volle overtuiging dat hij Gods Woord sprak? Is het niet van het allergrootste belang dat de prediker zelf gelooft in wat hij anderen predikt en dat degenen die luisteren het ook aan de prediker kunnen merken dat hij helemaal achter zijn boodschap staat? Wordt veel verkondiging van het Woord niet ontkracht door de aarzelen-

de manier waarop dat Woord gebracht wordt? Of doordat Gods Woord helemaal schuil gaat achter mensenwoorden?

Wat zou het een rijke zegen zijn als God over Zijn matte kerk Zijn Geest zou doen vaardig worden en dat het Woord weer kracht zou doen. Dat mensen van hun eigengekozen wegen zouden worden weggehaald en dat zij leerden de wil des Heeren te doen. Dat er bekering zou zijn; waarachtige bekering. Dat er ook onderwerping aan de wil des Heeren zou zijn. Dat we het zouden afleren om met de Heere te twisten als Zijn weg anders is dan wij hadden gedacht of gehoopt. Dat in oprechtheid zou worden gebeden, in alle omstandigheden van het leven: Uw wil geschiede!

P. den Butter

eens was het het water, dan de vorst en soms de regen of wat anders wat God gebruikte om te helpen in de strijd tegen de Spanjaarden. Zo is het vaak gebeurd dat de Spanjaarden uitriepen: God is geus geworden. Water en wind noemden zij soms de soldaten van de geuzen. De Heere deed wonderen in de geschiedenis van ons vaderland.

De geestelijke mens

Costerus stelt terecht dat een geestelijk mens wederom geboren is. Voor de wedergeboorte is de mens verdorven in zijn verstand, in zijn wil, in zijn hartstochten en in al zijn daden. De wedergeboorte brengt een algehele verandering en ommekeer teweeg. Costerus geeft de volgende omschrijving van de wedergeboorte; zij is een genadig werk Gods, waardoor Hij de verdorven mens dadelijk verandert, en overzet uit de staat der zonde in de staat der genade en van het geestelijke leven om voortaan Gode te leven. De gevallen mens mist het beeld van God en zo treft de Heere die mens aan als Hij hem opzoekt. De gevallen mens is verblind, zijn wil is bedorven en zijn hartstochten zijn ongeregeld. Dit alles neemt God in de wedergeboorte weg. God plant in de mens het licht van de kennis en een geschiktheid en hebberlijkheid van heiligheid en gerechtigheid. Er komt in de mens een zaad Gods. Het nieuwe leven in de mens gaat niet voorbij maar is een inklevende genade. Daaronder verstaat Costerus het beeld Gods, het nieuwe schepsel, de nieuwe mens, de inwendige mens, de goddelijke natuur, de Geest.

Bij de wedergeboorte blijft de mens mens. Costerus omschrijft de manier waarop de wedergeboorte plaatsvindt: 'De zondaar wordt gerukt en getrokken van de zonde waar hij aan vast gelijmd was; hij wordt getrokken uit de poel der ellende, waarin hij verzonken lag; hij wordt getrokken uit de macht en de klauwen van de satan, die hem gevangen hield tot zijn wil. Niet dat de mens van de Heere getrokken wordt gelijk men een onredelijk dier bij de oren trekt; of dat hij gesleept wordt als een steen of als een plomp stuk hout; gans niet; de Heere bewerkt de mens naar zijn aard; gelijk hij begaafd is met verstand en wil, dat hij zoet en nochtans krachtig tot Christus getrokken en overgebracht wordt; hij wordt van onverstandig verstandig gemaakt, zodat hij de zaak vat zoals ze moet gevat worden en daarom met oordeel doet hetgeen hij doet; hij wordt van onwillig gewillig gemaakt, zodat hij graag doet hetgeen hij doet, hij doet niet liever dan dat.' Er is onderscheid in de genade die de Heere geeft. Maar wie wederom geboren is, al is hij de minste van allen, is een geestelijk

Sprekend verleden

FLORENTIUS COSTERUS

Levensloop

Florentius Costerus is omstreeks 1630 geboren. In 1651 is hij te Utrecht ingeschreven aan de universiteit als theologisch student. In die tijd waren Voetius en Hoornbeeck hoogleraar. In 1654 werd hij toegelaten tot het predikambt. Hij werd predikant in Wognum (een klein plaatsje dicht bij Hoorn). Na ongeveer 2 jaar werd hij in Hoorn beroepen, hij nam dit beroep aan en is er tot zijn dood gebleven. Hij stierf in 1703. Costerus heeft dus 47 jaar de gemeente van Hoorn gediend. Twee bundels preken zijn van hem bekend: "De geestelycke mensch in zyn begin, voortgang en uyt-einde" en "Nederlandts Vloek en Zegen en desselfs Re-unie". In het eerstgenoemde boek wordt de noodzakelijkheid van de wedergeboorte behandeld en de onmacht van de mens. Het derde hoofdstuk gaat over 'De wedergeboorte den Bontgenooten beloof' en dan gaat hij verder met de mens in zijn verandering en dadelijke bekering, zodat de mens veranderd is en geestelijk geworden is. Deze geestelijke mens wordt vervolgens in 7 verhandelingen beschouwd als gekweld door het vlees, als ondersteund door de Geest, op zijn droevigst en op zijn best, in zijn rijkdom en in zijn laatste verwachting en het laatste hoofdstuk handelt naar aanleiding van Openbaring 14:13 over de geestelijke mens in zijn uiteinde. Op 23 oktober 1703 overleed Costerus. Toen is waar geworden wat geschreven staat aan het einde van zijn boek "De geestelijke mens" "...dat beeld van onze Heere Jezus Christus, hetwelk door de wedergeboorte ons is ingedrukt, en hetwelk wij hier tot het einde

toe (doch gebrekkig) gedragen hebben, zal dan volkomen in ons zijn. Wij zullen verzadigd worden met Zijn beeld en Hem in gerechtigheid aanschouwen, zonder rimpel, zonder vlek, heilig en onberispelijk. O gewenste staat! O zalige eeuwigheid! Mijn ziel zegt er Amen op. Amen, het zij also."

Nederlandts Vloek en Zegen

Dit boek bevat een aantal tijdredes van Costerus. Hij stond niet buiten zijn tijd, maar kende zijn tijd. Hij had oog voor de zaken van staat en kerk. Bijzonder valt te denken aan de onderneming van stadhouder Willem III die het protestantisme heeft mogen redden in Engeland, ja in Europa. De koning van Engeland wilde samen met de koning van Frankrijk het protestantisme in de Nederlanden te niet doen. Zij wilden in de Nederlanden de roomse godsdienst herstellen. Costerus hield ter gelegenheid van de tocht van Willem III een biddagpreek. Daarin stelde hij dat het niet om handel, geld of eer ging, maar om de religie. In plaats van zijn roomse schoonvader koning Karel II werd hij koning van Engeland en zijn vrouw Mary koningin. Nadat dit had plaatsgevonden hield Costerus op 30 maart 1689 een preek waarin de persoon van Willem de III ter sprake komt. Costerus was van harte verheugd over het welslagen van de tocht van Willem III en noemde de prins de beschermer van het geloof. Uit dit alles blijkt wel dat Costerus meeleefde met het wel en wee van het volk.

Hij had oog voor de belangen van de kerk van Christus. Costerus doet ook medeling van feiten uit de 80-jarige oorlog. Zo werd de Spaanse vloot op de Zuiderzee door de geuzen verslagen. Nu

mens. Die heeft deel aan de Heere Jezus, die heeft ook deel aan Zijn Geest en die Zijn Geest deelachtig is, is een geestelijk mens. Costerus waarschuwt tegen de opvatting van Rome dat zij die een ambt bekleden geestelijk zijn. Ook heft hij de waarschuwend vinger op tegen sleurgodsdienst, die zich geestelijk noemt, maar vleeselijk is. Costerus waarschuwt voor nabijkomend werk, voor napraten en aanleren. Costerus noemt zeven kenmerken van geestelijk leven:

1. Die geestelijk is, is geheel en al in zijn delen vernieuwd.
2. Die geestelijk is, doet al wat hij doet uit een inwendig geestelijk beginsel.
3. Die geestelijk is, dient God met zijn geest.
4. Die geestelijk is, doet al zijn zaken met een geestelijk oogmerk.
5. Die is geestelijk, die iedere godsdienstige plicht, die hij waarneemt en iedere deugd die hij heeft en oefent, in haar rechte wezen en aard beoefent.
6. Die geestelijk is, doet ieder werk op zijn tijd.
7. Die geestelijk is, doet zijn zaken in goede orde. Costerus acht de wedergeboorte terecht volstrekt noodzakelijk. Hij schrijft: "Niemand beërft het Koninkrijk der Hemelen dan die wedergeboren is; eerst moet de enge weg van de wedergeboorte gepasseerd zijn, eer men kan komen tot het ruime bezit van het hemelse Koninkrijk."

Vruchten van de wedergeboorte

Costerus noemt de volgende vruchten van de wedergeboorte: smart over de zonde, een willen leven voor God, een begeerte naar geestelijk voedsel, liefde tot God en liefde tot Gods kinderen. Over de begeerte naar geestelijk voedsel schrijft Costerus: "Ten derde, waar wedergeboorte is daar is zucht en trek naar voedsel, om daardoor in dat leven gevoed te worden. Elk dier heeft een natuurlijke trek tot zijn beginsel, waaruit het voort gekomen is. De kinderen zijn niet tevreden voordat zij aan 's moeders borsten liggen, om uit dat bloed waaruit zij geformeerd zijn, gevoed te worden. Het sap van Gods Woord, dat is de Goddelijke waarheid die daarin ligt, is het middel van de wedergeboorte: 'Gij die wedergeboren zijt niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, door het levende en eeuwig blijvende woord van God, 1 Petrus 1:23. Daarom is er ook niets, dat de ziel van een wedergeborene kan tevreden stellen, als juist dat Woord Gods, daar leeft zij bij, daar vindt zij haar voedsel; daarop ziet de vermaning van Petrus, 1 Petrus 2: 2 en 3 'Als nieuwgeboren kinderkens, zijt zeer begerig naar de redelijke onvervalsde melk, opdat gij door dezelve moogt opwassen; indien gij anders gesmaakt

hebt, dat de Heere goedertieren is.'" Over de liefde tot de wedergeborenen schrijft Costerus het volgende: "Ten laatste, die wedergeborene heeft ook liefde tot de wedergeborenen, omdat hij hen als de wedergeborenen kent en erkent. Waarom hebben de natuurlijke kinderen, zusters en broeders elkander zo lief? Daarom, dat zij van dezelfde ouders geboren zijn. Alzo is het ook hier: die uit God geboren is, die heeft liefde tot degenen in welken hij het beeld van zijn Vader ziet: een iegelijk, die liefheeft Dingen, Die geboren heeft, die heeft ook lief degenen, die uit Hem geboren is.' 1 Joh 5:1. De liefde is een van de hoofdeugden, die de Heere door de wedergeboorte in de mens inplant. Van nature is hij geneigd God en zijn naaste te haten; maar in de wedergeboorte verandert de Heere dat boze hart, en stort er liefde in; liefde niet alleen tot God, maar ook tot de naaste, bijzonder tot de broeders." Een treffend voorbeeld van liefde tot de broeders geeft Costerus aan het eind van zijn preek over Johannes 3:3 als hij schrijft over de houding van Calvijn tegenover Luther. "Hoe bitter Luther tegen Calvijn met de zijnen uitvoer, zo kon hij (d.i. Calvijn, vH) nog aan Bullinger schrijven: al ware het dat Luther mij een duivel noemde, zo zal ik hem nochtans die eer geven, dat ik hem erken voor een groot dienstknecht van God.

Dit is zulk een zeker en klaar merkteken van de wedergeboorte, dat velen, het nochtans hierin gevonden en hun ziel daarmee opgehouden hebben. Geen wonder, want Johannes stelt het als een zekere proeve: 'wij weten, dat wij overgegaan zijn uit de dood in het leven, dewijl wij de broeders liefhebben' 1 Joh. 3:14. Deze dingen in ons bevindende, zo hebben wij een klaar bewijs van onze wedergeboren staat, en derhalve, dat wij het 'Koninkrijk Gods zullen zien', ja niet alleen zullen, maar alrede zien. Daar de natuurlijke mens de gelegenheid van Gods Koninkrijk niet verstaat, daar maakt de Heere 'Zijn verborgenheid en verbond aan ons bekend,' Psalm 25:14. Daar de onherborene niet met al ziet, noch in de Heere Jezus, noch in Zijn Evangelie, zodat hem 'niet bestrale de verlichting van het Evangelie der heerlijkheid van Christus,' 2 Cor. 4:4; daar zien wij zulk een vaste waarheid in het Evangelie, zulk een heerlijkheid in de Heere Jezus, dat onze ziel in verwondering weggerukt wordt. Wij horen het niet alleen, van anderen, maar wij zien hetzelfde, het wordt aan onze ziel geopenbaard: 'wij aanschouwen de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel met ongedekten aangezicht.' 2 Cor. 3:18. Wij genieten hier alrede enige goederen van dat Koninkrijk, hetwelk

is 'rechtvaardigheid, en vrede, en blijdschap, door de Heilige Geest, Rom. 14:17. Hierna zullen wij in het volle bezit gesteld worden, wanneer de Koning zal zeggen, Matth. 25:34 'komt, gij gezegenen Mijns Vaders! Beërft dat Koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld.' Amen."

Vleselijk

In Romeinen 7:14 staat "Want wij weten, dat de Wet geestelijk is; maar ik ben vleeselijk verkocht onder de zonde." Costerus zegt terecht dat Paulus dit niet zegt van de tijd voor zijn wedergeboorte. Paulus spreekt immers in de tegenwoordige tijd. Hij spreekt over zichzelf nadat het wonder van de wedergeboorte heeft plaatsgevonden. Costerus waarschuwt tegen een dromen van volmaaktheid hier op aarde. Uitgebreid toont Costerus aan wat vleeselijkheid is. Gods kinderen dienen de Heere vaak geesteloos. De gedachten dwalen zomaar af. De wedergeboren mens heeft weinig macht over zijn gedachten. Costerus schrijft daarover het volgende: "Dat wij zo weinig macht hebben over onze gedachten. Hoe worden wij dikwijls van dezelve overheerd, getrokken en geslingerd; hetzij dat ze ons van de satan worden ingeworpen en in het hart ontvangen, hetzij dat ze uit het hart zelf voortkomen; verkeerde, onheilige, ongelovige, ja lasterlijke gedachten. Wij willen anders en worden tegen onze dank weggevoerd, wij willen het niet denken en denken het eer wij ons bedenken, wij willen de gedachten wegwerpen en ziet zij kleven ons sterker aan. Daar wij ze willen hebben daar willen ze niet, en waar wij niet willen daar vervoeren zij ons. Is dat niet een klaar bewijs, dat wij midden in onze vrije staat zo overheerd worden, alsof wij verkocht waren? David klaagde over dat vermenigvuldigen der gedachten, Psalm 94:19, als een zaak, daar hij geen raad toe wist, en waar hij ook niet zou hebben kunnen uitkomen, tenware de vertroosting van God hem te recht geholpen hadden." De ziel zit verder nog zo vast aan de aarde, zij kleeft aan het stof, Psalm 119:25. Gods kind is nog zo eigenlievend, heeft nog zulke grote gedachten van zichzelf. De driften zijn nog zo sterk. Wat is er nog een liefdeloosheid, nijd, afgunst en oplopende toorn. Dat komt niet voor uit de Geest, maar uit het vlees. Gods kind is vaak zo krachteloos in de verzoeken. Het past Gods kind dit nederig te erkennen. Er dient gestreden te worden tegen het vlees. En er dient tegen gewaakt te worden. Het strekt ook tot een hartelijk verlangen naar de volkomen verlossing die eenmaal het deel zal zijn van Gods kinderen.

A. van Heteren

Het avondmaalsformulier (9)

"Opdat wij nu tot onze troost des Heeren Avondmaal mogen houden..." Het sacrament van het heilig Avondmaal wil troost bieden, zagen we de vorige keer. Troost aan verslagen harten, verzekerdheid in twijfelmoedigheid, licht in de duisternis. De Heere Christus, Gastheer van het hoogheilig Nachmaal, weet wat de Zijnen behoeven. En Hij wil er genadig in voorzien. Hij nodigt hen om aan te zitten aan Zijn Dis, waar Hij in de tekenen van brood en wijn Zichzelf verklaart in Zijn borgtochtelijke ontferming.

Om nu die troost daadwerkelijk te ontvangen, zo zegt het formulier, worden ten aanzien van het Avondmaal twee dingen vereist. De eerste is dat aan de viering van het sacrament een beproeving van zichzelf dient vooraf te gaan. *"De mens beproeve zichzelf en ete alzo."* Daarnaast dat de avondmaalganger boven alles gericht is op het doel waartoe de Heere Jezus het Avondmaal instelde, namelijk het gedenken van de Zaligmaker en Zijn zaligmakingswerk. De overdenking aan de Tafel is niet zozeer gericht op mijzelf, op mijn gestalte of op de gesteldheid van mijn hart, maar op Hem die het heeft gezegd: *"Doet dit tot Mijn gedachtenis."*

drie stukken

Beide vereisten werkt het formulier nu uitvoerig uit. Te beginnen bij de eerste, de waarachtige zelfbeproeving. Deze bestaat uit drie stukken. We mogen ook zeggen: uit drie dingen, drie aspecten. Deze drie zijn samen te vatten met: ware kennis van mijn ellende (*"een iegeljk bedenke bij zichzelf zijn zonden en vervloeking..."*), waar geloof in Christus (*"... of hij ook deze gewisse belofte van God gelooft..."*) en waarachtige dankbaarheid jegens de Heere (*"... of hij ook gezind is voortaan ... voor Gods aangezicht oprecht te wandelen..."*). Bij het lezen van dit onderdeel van het formulier worden we herinnerd aan wat de Heidelbergse Catechismus hierover zegt in zondag 30. *"Voor wie is het Avondmaal des Heeren ingesteld?"*, zo luidt de vraag. Daarop volgt dit antwoord: *"Voor degenen die zichzelf vanwege hun zonden mishagen en nochtans vertrouwen dat deze hun om Christus' wil vergeven zijn, en dat ook de overblijvende zwakheid met Zijn lijden en sterven bedekt is; die ook begeren hoe langer hoe meer hun geloof te sterken en hun leven te beteren..."*

Opmerkelijk dat zowel Ursinus in zijn Catechismus als Olevianus in zijn for-

mulier hier grijpen naar de drieslag *ellende, verlossing en dankbaarheid*. De kennis van de drie stukken is onmisbaar om getroost te leven en zalig te sterven. Zo verwoordt onze belijdenis het in zondag 1. Elk van de drie is noodzakelijk: te weten hoe groot mijn zonde en ellende zij, te weten hoe ik van al mijn zonde en ellende verlost worde, alsmede te weten hoe ik Gode voor zulke verlossing zal dankbaar zijn. Wat blijkt nu? De drie stukken die het leven van de ware christen kenmerken - zonder welke dus geen sprake kan zijn van een getroost leven en van een zalig sterven - die drie stukken kenmerken tevens het leven van de godvruchtige avondmaalganger. Daar aan zullen zij kennis hebben. Wat lezen we dan in dit antwoord: "kennis van ... òf ... òf ..."? Nee, dat staat er niet. De godvruchtige avondmaalganger heeft kennis aan alle drie. Alle drie stukken: de kennis van zijn ellende, de wetenschap van zijn verlossing, de beoefening van de dankbaarheid - alle drie liggen verankerd in het hart van de wedergeboren christen. Want tezamen zijn ze verbonden in het leven des geloofs.

Wat betekent dat dus? Dat zondeken-nis alléén een mens niet tot een waar christen maakt. Maar ook dat kennis van de verlossing er nooit zal zijn zonder kennis van mijn ellende. En tevens dat de ware dankbaarheid alleen opbloeit waar geestelijke, van de Heere Zelf ontvangen, kennis van zonde en genade is. Toegepast op het Heilige Avondmaal: wie zijn ze voor wie de Heere Zijn tafel ontsluit en hen als gasten nodigt en daar ook verwacht? Waardoor worden ze gekenmerkt? Door de driefoudige kennis die ik zojuist noemde. Of om het met dr. H.F. Kohlbrugge te zeggen, zoals verwoord in zijn boekje over de waarachtige zelfbeproeving: *"Daar wij dan des Heeren Nachmaal tot onze troost wensen te houden, zo hebben wij ons allereerst te beproeven, dat is: door de Heere te onderzoeken, of de drie volgende vereisten in ons zijn: de droefheid naar God, het waarachtig, zaligmakend geloof in Jezus Christus en de heiligmaking des Geestes"*. Daar gaat het om. Of ik dat ken. Dat ik daar geen vreemde van hen. Van deze kennis des geloofs!

zelfbeproeving

Onze vaders waren er niet bang voor om op te roepen tot zelfonderzoek. Ze duchtten niet het verwijt dat ze de mensen op zichzelf zouden terugwerpen. Ze meenden dat er voldoende bijbelse gronden waren om de christenen van hun dagen de spiegel voor te houden en ze aan

te sporen een blik daarin te werpen en hun ziel aan een kritisch onderzoek te onderwerpen. Zelfbeproeving veronderstelt een toetssteen, een maatstaf. Wel, die reikten ze onbekommerd aan. Het is de trits van de drie stukken die ze aan de heilige Schrift zelf ontleenden. Samen vormen deze naar hun overtuiging de hoofdsom van de zaligmakende kennis. Die zelfbeproeving dient plaats te vinden *coram Deo*, voor het aangezicht van de alwetende God. Het gaat om kennis van Hem en tegelijkertijd om kennis dóór Hem, namelijk geestelijke kennis door Zijn Geest geleerd, kennis die niet leeg en onvruchtbaar laat. Het gaat om die kennis waarvan de Heere Jezus Zelf getuigde dat deze het eeuwige leven inhoudt, namelijk dat zij U kennen, de enige waarachtige God en Jezus Christus die door de Vader gezonden is....

Zo zien we het ook functioneren bij de bijbelheiligen. In Psalm 139 bijvoorbeeld stelt de dichter zich voor de Heere. Hij bidt of de Heere hem wil beproeven. Ondertussen laat dit gebed zien dat de dichter al over een mate van die zelfkennis beschikt. Want hij vraagt of de Héere hem maar wil beproeven. Hij wantrouwt zijn eigen overwegingen kennelijk. *"Doorgrondt mij, o God, en ken mijn hart. Beproof mij en ken mijn gedachten. En zie, of bij mij een schadelijke weg zij en leid mij op de eeuwige weg."* Dit gebed om eerlijke beproeving toont niet alleen een door de Geest gewerkt wantrouwen van het eigen arglistige hart, maar zij laat ook zien dat de dichter weet wie de Heere is: een alwetend en heilig God. *"Waar zou ik heen-gaan voor Uw Geest? Waar zou ik heen-vlieden voor Uw aangezicht?"* Hij weet: de Heere te ontvluchten, is onmogelijk. Daarom: waar dan heen? Tot u alleen! Het behoort tot de heilige 'pedagogiek' van de Heere om de zondaar met zichzelf bekend te maken. En dat niet alleen eenmaal, maar zo leidt Hij Zijn heiligen ook. Namelijk wonderbaar en eerlijk. Over dat ontdekkende werk van Christus lezen we bijvoorbeeld in de geschiedenis van de Samaritaanse vrouw. Op een gegeven moment, als de Heere Jezus haar stap voor stap gebracht heeft tot de erkenning wie zij is, geeft zij het weer: *"Ziet, een Mens die mij gezegd heeft alles wat ik gedaan heb. Is deze niet de Christus?!"* Wat een zalige vrucht van dat ontdekkende werk. De eerlijke toetsing van haar leven, waarbij haar zondig bestaan wordt blootgelegd, brengt haar tot de kennis van de Heere Jezus Christus. Zo heeft Hij Zich aan haar geopenbaard: *"Ik ben het, die met u spreek."*

Ook de apostel Paulus schroomt niet om de Korinthiërs, die hij eerder al scherp

heeft geconfronteerd met de afwijkingen in hun leven, op te roepen: "Onderzoekt uzelf, of gij in het geloof zijt. Beproeft uzelf! Of kent gij uzelf niet?" De apostel wijst erop; het gaat erom of Jezus Christus in u is. En zo niet, dan bent u voor God verwerpelijk!

waar geloof

Laat het duidelijk zijn: het avondmaals-formulier dringt aan op zelfbeproeving met het oog op het ontvangen van een gegronde troost. Daarom moet ook sprake zijn van gegronde kennis, levende kennis. Geloofskennis – en geen andere. Het toetreden tot de Dis des Heeren vereist niets meer of minder dan waarachtig geloof. Niet een conclusie-'geloof', niet een gevoels-'geloof', niet een speciaal avondmaals-'geloof', maar een waarachtig door Gods Geest gewerkt geloof. Het klinkt misschien wel scherp, maar het is niet anders: buiten dit geloof heb ik aan de tafel des Heeren niets te zoeken. Wat is immers het doel van het sacrament? Zondag 25 van de Catechismus heeft het over "de Heilige Geest die het geloof des harten (...) versterkt door het gebruik van de Sacramenten." Wat kan versterkt worden? Dat, wat er is! Hier en daar kom ik nog wel eens de hemelijke gedachte tegen dat men door deel te nemen aan het Avondmaal wel tot het geloof kan komen. Dat het een middel is om het geloof te werken. Maar dat is Gods weg niet. Daartoe is het sacrament ook niet gegeven. Nee, wie ten Avondmaal gaat, geeft daarmee te kennen dat er iets van geloof – van het ware, door de Geest Gods gewerkte geloof – in het leven aanwezig is. En wat is dat geloof? Het is geloof in Christus Jezus, de Middelaar Gods en der mensen.

Met minder kan toch niet? Of wel? Bent u wel met minder tevreden? Of zou de Heere met minder genoegen nemen? Kent u het slot van Johannes 3? Dat hoofdstuk waarin de Heere Jezus Zelf het op scherp zet in Zijn nachtelijk gesprek met Nicodemus. Hij is begonnen met te verklaren: "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien." Hij kan dat Koninkrijk ook niet ingaan. Maar het einde verklaart ook hier het begin. Het slot van Johannes 3 verklaart deze woorden van de Heere Jezus die hij aan het begin ervan heeft uitgesproken. Wilt denk toch niet dat een mens zou kunnen leven met een idee van wedergeboren te zijn (dat is: het nieuwe leven te hebben), terwijl hij van het ware geloof niets kent. Terwijl Christus een vreemde voor hem is. Dan zal hij toch de echte troost en de ware rust niet kennen. Wat lezen we aan het eind van dat hoofdstuk? "Wie in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige le-

ven. Maar wie de Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien. Maar de toorn Gods blijft op hem." Daarom, wat zal ik aan het Avondmaal moeten doen, als er geen betrekking is op Hem die de Zaligmaker van zondaren is?

Zeg ik daarmee iets over de mate van dat geloof, over de kracht van dat geloof, over weerbaarheid van dat geloof, over de volharding van dat geloof? Nee, dat niet. Blijft staan dat de Heere zal doen overblijven een ellendig en arm volk. Maar die zullen op de Naam des Heeren betrouwen! Daarom gaat het wel over de werkelijkheid van dat geloof, en over de echtheid van dat geloof, en niet het minst over de bron van dat geloof. En dat is de Heere Zelf. Door Zijn Geest! Als een wonder.

Tot slot enkele zinnen van Kohlbrugge in zijn genoemde boekje: "Daar nu deze drie vereisten of drie stukken het ware gereformeerde geloof, dat is: de volkomen leer der zaligheid, bevatten, en wij ons niet enkel als wij aan des Heeren Nachmaal gaan, maar gedurig te beproeven hebben, om voor onszelf van deze drie stukken verzekerd te wezen, zo wij althans begeren zalig en godzalig te leven en in de waarachtige troost te sterven, - zo beantwoorden wij, opdat een ieder zichzelf beproeve, de volgende drie vragen: 1. Hoe is het gesteld met hem, die bedroefd is naar de wereld, en hoe is het met hem, die bedroefd is naar God? 2. Hoe is het schijngeeloof werkzaam, en hoe het zaligmakend geloof? 3. Hoe onderkent men voor zichzelf de heiligmaking des Geestes van de vleselijke heiligmaking?" Hebt u er antwoord op?

J.M.J. Kieviet

Boekbespreking

De Banier dagboek kalender 2009, € 9,75, Uitgeverij De Banier, Bunnik, ISBN 978-90-336-0759-2.

Ongeveer vijftig auteurs afkomstig uit diverse kerkverbanden verleenden ook dit keer weer hun medewerking aan de verschijning van dit keurig verzorgde dagboek. Aan de voorzijde van ieder blad treffen we een meditatie aan, aan de achterzijde een gedicht of een verhaal.

Dit dagboek verschijnt al vele jaren en blijkt dus in een behoefte te voorzien. Ook onder de lezers van ons blad wordt dit dagboek soms al jarenlang gebruikt. Ook in het jaar 2009 zal dit weer het geval zijn.

Voor *Hart en Huis, Bijbels dagboek 2009*, gewone letter 6,50, groot letteruitgave € 10,50 (bij aantallen wordt korting gegeven), Uitgeverij Groen, Heerenveen, ISBN 978-90-5829-890-4. Dit bekende dagboek verschijnt voor de tweeënveertigste keer. Iedere maand wordt een bijbelboek aan de orde gesteld. Per dag wordt een tekst of een gedeelte van een tekst behandeld en een bijpassend psalmvers wordt aangegeven om te zingen. De auteurs zijn: Ds. D.J. Budding, predikant van de Hervormde Kerk in Amerika (RCA) te Grand Rapids, emeritus predikant van de Protestantse Kerk in Nederland; ds. A. van Heteren, predikant Christelijke Gereformeerde Kerk te Urk; ds. G.S.A. de Kragt, emeritus predikant van de Nederlandse Hervormde Kerk, te Barneveld en ds. H. Paul, emeritus predikant van de Gereformeerde Gemeenten, te Moerkapelle. Net als andere jaren zal dit dagboekje zijn weg wel weer weten te vinden onder onze lezers en daarbuiten.

Drs. W.Chr. Hovius, De Maan bij Nacht, gebonden, 55 blz., € 8,90, Uitgeverij De Banier, ISBN 978-90-336-0751-1.

Dit boekje bevat vijf overdenkingen over de maan. Het boekje bestaat uit vijf hoofdstukjes: 1. De maan als Gods schepsel. 2. De maan en de Messias. 3. De maan en Israëls feesten. 4. Maangoden en maanzieken. 5. Het lied van de maan. Nadat eerst een boekje is verschenen over de zon, is nu een boekje over de maan verschenen. Iets uit dit boekje willen we doorgeven. Vanuit Psalm 89: 38a "Hij zal eeuwiglijk bevestigd worden, gelijk de maan" worden er lijnen getrokken naar de Messias. Op blz. 20 lezen we dan het volgende: "Nu lezen we dat hij eeuwig bevestigd zal worden als de maan. De maan staat aan de hemel te schijnen in de donkere nacht. Daar, aan de hemel, is voor dit hemellichaam de plaats door God aangewezen en vastgesteld. De vergelijking met de maan maakt onderdeel uit van de eed die God aan David, bij wijze van onverbreekbare belofte, gezworen heeft. Welke dag het ook is, hoe de omstandigheden ook zijn, de maan staat en schijnt getrouw, ook al zien we haar niet altijd door het dikke wolkendek. Maar de maan is er wel en blijft op haar post. En wie in Israël de maan ziet, wordt steeds herinnerd aan de door God gegeven belofte van de Messias." Bij Psalm 121:6 "De zon zal u des daags niet steken, noch de maan des nachts" schrijft de auteur over de gevaren die de pelgrim overdag en ook 's nachts bedreigen. We lezen

dan op blz. 41 "Maar hoe het ook zij, of koude en andere beproevingen de pelgrim overkomen, hij weet zich in de hoede van God beschermd tegen het gevaar van de maan. Waar de heiden leeft in een godsdienst die gekenmerkt wordt door angst, ook door angst voor de maan, daar mag een kind van God zich veilig weten in de hoede van de Bewaarder van Israël." Maar dat betekent niet dat de reis van de pelgrim door dit leven altijd gemakkelijk is. De auteur haalt dan aan wat Calvijn bij Psalm 121 opmerkt: "Wanneer gezegd wordt dat de maan des nachts de trekkende pelgrims niet zal steken, dan wijst dit erop dat het niet betekent dat God Zijn volk altijd zulk een gemakkelijk en aangenaam leven op aarde belooft. De Heere bespaart Zijn kinderen ook niet alle kwaad onder de maan. Wel bedoelt Hij slechts hun smarten te verlichten door deze vertroosting dat zij veilig zijn zonder dat enig kwaad hen kan deren, omdat God hun goedgunstig is." (blz. 43 en 44). In het stukje over Psalm 148:3 "Looft Hem, zon en maan!" verwijst de auteur op blz. 53 instemmend naar Calvijn die hierin een indirecte bestraffing van de ondankbaarheid van de mens ziet. "Wij zijn zo doof en zo stompsinnig en nu moet ook de maan ons voorgaan in Zijn lof en onze traagheid bestraffen. Want wat hebben we toch veel redenen om de Heere groot te maken! Omdat Hij er is, om wat Hij doet en wat Hij ons geeft. En zeker als, naast de algemene genade, ook de bijzondere genade in Christus ons deel mag zijn is er schuld en reden tot veroetmoediging omdat we zo vaak over Hem zwijgen en Zijn eer verzwijgen. Laat dan het kind des Heeren ook door de maan gewezen worden op de roe-

ping om Gods weldaden niet te vergeten en de Weldoener te prijzen." Het boekje besluit met de vraag of we duisterlingen zijn of kinderen van het licht. Van Gods kinderen geldt wat we lezen op blz. 55 "Want dan gaan we toch met een geredde ziel en door het bloed van Christus gereinigd hart de maan ver te boven? Zingt onze stem dan boven alle andere

uit in het nieuwe Jeruzalem? De maan zingt in stilte, zo lang de wereld er zal zijn. Maar onze tong en mond zingen eeuwig tot Zijn eer. Of niet soms?" Het boekje heeft een handig formaat (10x15 cm) en is mede daardoor geschikt om weg te geven als bijvoorbeeld iemand naar het ziekenhuis moet en uiteraard ook om zelf te lezen.

Werken bij de SGZZH heeft meerwaarde!

De SGZZH onderscheidt zich door haar reformatische identiteit. Juist deze identiteit geeft meerwaarde aan onze zorg- en dienstverlening voor cliënten, medewerkers en vrijwilligers uit de gereformeerde gezindte.

Momenteel is er in **woonzorgcentrum Uitzicht te Vlaardingen** een vacature voor:

Coördinator Extramurale Zorg (24 uur per week)

Wij zoeken een gemotiveerde Coördinator voor onze extramurale zorg. Je verricht coördinerende taken, geeft leiding aan het team extramurale zorg, geeft zorginhoudelijke begeleiding en bent verantwoordelijk voor de wachtlijstbeheer. Daarnaast ben je ondernemend en een echte netwerker. Kortom, de functie is erg afwisselend en veelzijdig!

Profiel

Je bent in het bezit van een opleiding tot verpleegkundige (niveau 4 of 5). Ervaring in de thuiszorg is gewenst. Je hebt kennis van de werkorganisatie en inzicht in de werkwijze en procedures van de sector zorg. Je bent zelfstandig, ondernemend en actief. Uiteraard beschik je over schriftelijke en mondelinge uitdrukingsvaardigheden. Achtergrond of ervaringskennis van extramurale zorgverlening strekt tot aanbeveling. Wij verwachten van onze medewerkers een positief christelijk levensovertuiging. We kijken uit naar je reactie!

Info: Carien van den Berg, manager zorg (010) 474 17 55.

Meer informatie en sollicitatie

Kijk voor meer informatie op de website van de SGZZH: www.sgzzh.nl. Wil je solliciteren? Stuur je brief binnen twee weken naar SGZZH, afdeling P&O, Barbizonlaan 1, 2908 MA Capelle a/d IJssel of mail naar pz@sgzzh.nl

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos

THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

Stichting steun

Messias -belijdende Joden

Postbus 22 3860 AA Nijkerk
www.messiasbelijdendejoden.nl

Voor informatie:
Ds. G. Bouw
Tel.: 0172 - 470040
E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de
evangelieverkondiging
door Messiasbelijdende
Joden in Israël

Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diaprojectie op uw gemeenteavond
of verenigingsavond